

Необхідно зазначити, що на сьогоднішній день існує нагальна потреба у формуванні комплексної державної політики у сфері безпеки транспорту та ефективних механізмів її реалізації. А саме: запровадження комплексної державної політики у сфері безпеки транспорту; розробка та прийняття законодавчих актів з метою реалізації комплексної державної політики у сфері безпеки транспорту; створення на місцевому рівні єдиного структурного підрозділу, відповідального за безпеку транспорту.

Список бібліографічних посилань

1. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України : постанова Верховної Ради України від 16.04.2016 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1099-19> (дата звернення: 07.11.2017).
2. Про транспорт : закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр> (дата звернення: 07.11.2017).
3. Уголовный кодекс Украины : науч.-практ. коммент. / отв. ред. С. С. Яценко, В. И. Шакун. Киев : Правові джерела, 1998. 1088 с.

Одержано 08.11.2017

УДК 159.9

Лада Петрівна ЧЕПІГА,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2519-5698>*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ ТА СТРАТЕГІЙ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ В СИТУАЦІЯХ ПРОБЛЕМНОГО СПІЛКУВАННЯ В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА – ЛЮДИНА» У СПІВРОБІТНИКІВ ГРУПИ РЕАГУВАННЯ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Професійна діяльність співробітників поліції характеризується стресогенністю та супроводжується значними психофізіологічними та фізичними навантаженнями [1; 2]. Т. І. Ронгінська відзначає, що професійне середовище співробітників поліції характеризується високими вимогами до себе, необхідністю прийняття рішень в умовах підвищеного ризику для життя і здоров'я людей, прагненням до бездоганного виконання поставлених завдань. Співробітники поліції представляють професію з високим рівнем соціальної значущості, піддаються сильній критиці з боку суспільства, що неминуче призводить до зростання вимог до себе, прагнення до досконалості при виконанні своїх професійних обов'язків [3, с. 114]. Відтак, готовність до ризику та здатність подолання стресу є професійно-важливими якостями особистості співробітника поліції.

Для вивчення взаємозв'язку схильності до ризику та стратегій подолання стресу в ситуаціях проблемного спілкування у співробітників групи реагування патрульної поліції були використані «Опитувальник SSS (Sensation Seeking scale)», призначений для оцінки прагнення суб'єкта до ризику (М. Цукерман), та методика «Стратегії подолання стресових ситуацій» С. Хобфолл.

Результати дослідження свідчать, що у співробітників групи реагування патрульної поліції були виявлені негативні кореляційні взаємозв'язки між компонентом схильності до ризику «прагнення до труднощів» та такими стратегіями подолання стресу, як «пошук соціальної підтримки» ($R=-0,509$ $p<0,01$), «обережні дії» ($R=-0,443$ $p<0,01$), «уникання» ($R=-0,724$ $p<0,01$), «асоціальні дії» ($R=-0,421$ $p<0,01$), «агресивні дії» ($R=-0,341$ $p<0,05$).

Чим вища у співробітників групи реагування патрульної поліції готовність знаходити та долати труднощі, тим менше в ситуаціях проблемного спілкування вони уникають рішучих дій, які вимагають великої напруженості та відповідальності за наслідки, менше звертаються до інших людей за допомогою або підтримкою, більше готові йти на ризик, не схильні до агресивних або асоціальних дій.

У співробітників групи реагування патрульної поліції були виявлені позитивні кореляційні взаємозв'язки між компонентом схильності до ризику «пошук гострих відчуттів» та такими стратегіями подолання стресу в ситуаціях проблемного спілкування, як «асертивні дії» ($R=0,337$ $p<0,05$), «імпульсивні дії» ($R=0,465$ $p<0,01$); та негативні кореляційні взаємозв'язки з такими стратегіями подолання стресу, як «уникнення» ($R=-0,495$ $p<0,01$) та «вступ до соціального контакту» ($R=-0,438$ $p<0,01$).

Чим вище у співробітників групи реагування патрульної поліції прагнення до гострих відчуттів, тим менше вони в ситуаціях проблемного спілкування уникають рішучих дій, які вимагають великої напруженості та відповідальності за наслідки; тим більше вважають за краще в складних ситуаціях слідувати першому імпульсу, ніж довго зважувати можливі варіанти; в критичних ситуаціях більше покладаються на себе, а не на спільні рішення, реалізують впевнену поведінку, в складній ситуації діють самостійно, а не чекають, коли її вирішать інші.

У співробітників групи реагування патрульної поліції були виявлені позитивні кореляційні взаємозв'язки між непереносимістю одноманітності та такими стратегіями подолання стресу в ситуаціях проблемного спілкування, як «імпульсивні дії» ($R=0,461$ $p<0,01$) та «асоціальні дії» ($R=0,338$ $p<0,05$); та негативні кореляційні взаємозв'язки з такими стратегіями подолання стресу, як «вступ до соціального контакту» ($R=-0,437$ $p<0,01$), «пошук соціальної підтримки» ($R=-0,483$ $p<0,01$), «обережні дії» ($R=-0,320$ $p<0,05$), «уникання» ($R=-0,541$ $p<0,01$).

Чим вища у співробітників групи реагування патрульної поліції непереносимість одноманітності, тим менше вони в ситуаціях проблемного спілкування уникають рішучих дій, які вимагають великої напруженості та відповідальності за наслідки, в критичних ситуаціях більше покладаються на себе, а не на спільні рішення, менше звертаються до інших людей за допомогою або підтримкою, більше надають перевагу в складних ситуаціях першому імпульсу, аніж зважують можливі варіанти; не обережні, ставлять свої особисті інтереси понад усе, навіть якщо це завдасть шкоди іншим, слабкості інших людей використовують зі своєю вигодою.

У співробітників групи реагування патрульної поліції було виявлено позитивний кореляційний взаємозв'язок між компонентом схильності до ризику «пошук нових вражень» та стратегією подолання стресу в ситуаціях проблемного спілкування «маніпулятивні дії» ($R=0,340$ $p<0,05$).

Чим вище у співробітників групи реагування патрульної поліції виражений пошук нових вражень, тим більше вони в ситуаціях проблемного спілкування схильні маніпулювати людьми.

Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

1. При підготовці співробітників поліції необхідно враховувати, що схильність до ризику може виступати прогностичним фактором успішності професійної діяльності співробітників групи реагування патрульної поліції, при цьому різні компоненти схильності до ризику можуть сприяти або перешкоджати ефективності її виконання.

2. Такі компоненти схильності до ризику, як прагнення знаходити і долати труднощі та пошук гострих відчуттів, у співробітників групи реагування патрульної поліції носять характер позитивних професійно-важливих якостей особистості, оскільки підкріплюються позитивними стратегіями дій з контролю стресової ситуації, впевненою, самостійною, просоціальною поведінкою в складних ситуаціях міжособистісного спілкування.

3. Такі компонентів схильності до ризику, як непереносимість одноманітності та пошук нових вражень, у співробітників групи реагування патрульної поліції можуть виступати прогностичним фактором професійних складнощів, оскільки вони пов'язані з готовністю до асоціальних і маніпулятивних дій в стресових ситуаціях міжособистісного спілкування.

4. Результати дослідження також свідчать про необхідність при підготовці співробітників патрульної поліції приділяти особливу увагу формуванню ефективних та просоціальних стратегій подолання складних стресових ситуацій міжособистісного спілкування.

Список бібліографічних посилань

1. Бандурка О. М. Екстремальна юридична психологія в діяльності персоналу ОВС України : наук.-практ. посіб. Харків : НУВС, 2005. 319 с.
2. Медведєв В. С. Проблеми професійної деформації співробітників органів внутрішніх справ (теоретичні та прикладні аспекти) : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 1996. 192 с.
3. Ронгинская Т. И. Специфика синдрома выгорания в профессиях с высоким уровнем стресса. Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 16: Психология. Педагогика. 2016. Вып. 2. С. 107–121. DOI: 10.21638/11701/spbu16.2016.212.

Одержано 10.11.2017